

arar vóru her úr øðrum londum, kom eisini fólk ymsastaðni úr Føroyum higar at arbeiða í kolinum. Hesir búðu í barakkum her uppi í Rangabotni. Í dag standa bert toftirnar eftir av hesum barakkum, og meðan vit ganga millum hesar, greiðir Dánjal frá:

— Tað var serliga av bygðafólkið, sum her búði, men tvørarmenn vóru eisini ímillum. Tað var jú langt úr bygðini og higar, og arbeiðsdagurin var langur, so høgligt var sjálvandi at kunna búgva her — so nær arbeiðsplássinum.

Her var ein barakk har menninir búðu í, ein matbarakk, formanskantórið og ein smiðja. Pápi mín var smiður her og var hovuðsuppgáva hansara at hvesa hakkararnar og so sjálvandi eisini at viðlíkahalda arbeiðsamboðini.

Ein skaðadagur

— Einaferð minnst eg ein skaðadag her. Hetta var meðan teir vóru við at gera nýggja smiðju. Tað var av allarringasta ódnarveðri av útnýringi. Tað hevði júst verið vaktarskifti í eftirlitshúsinum henda seinna partin tá ein hvíla tók húsíð sum tað var. Eftirlitsmaðurin kom so illa til skaða, at hann doyði nakrar fáar dagar seinni. Hann æt Persson og var sví. Vit finga boð frá okkum, men ikki var meir enn hjálpin kom vegin fram. Teir, sum komu til hjálpar, komu niðan eystanfyri dungan, men sovorið stormur var, at teir finga nokk av túrinum. Luftin var svørt av kolastøvi.

Í somu hvílu doyði eisini ein ungur maður úr Tjørnuvík. Hann stóð og krockaði undir einum vegg. Hvílan tók vegginn niður yvir hann. Eisini minnst eg ein mann, sum doyð inni í náminum. Sum vanligt vóru teir farnir innar í námið at hegga, tá tað knappliga rapaði á hann. Annars vóru teir, sum vóru vanir at arbeiða í kolinum, altíð ávaraðir

væl frammanundan um grót skuldi detta niður. Teir kendu ljóðini og vistu, hvat tey høvdu at siga. Tá ávis ljóð hoyrdust var bert eitt at gera — at sleppa sær burtur. Teir vistu frammanundan júst nær tað rapaði og hvar.

Ikki kolagrevstur aftur — bert fyri at skapa arbeiðspláss

Vit spurdu Dánjal um hann roknaði við, at tvørarmenn aftur fara at bróta kol í Rangabotni.

— Tað er ilt at siga, eg rokni ikki við, at hetta verður gjørt bert fyri at skapa arbeiðspláss. Um orkuneyðin verður enn størri enn hon er í dag, eru vit kanska noyðdir til tess.

Men tá meini eg avgjort, at tað almenna skal ganga á odda og seta kolasturin í gongd aftur. Hetta er ein landsuppgáva. Kommunan tók um endan tann tíð tað var fyri at skapa arbeiðspláss. M.a. gjørdu teir eisini vegin niðan í Rangabotn, sum tá varð hildið at vera eitt stórt framstig.

Men um tað verður aktuelt aftur at bróta kol, verður tað neyvan við teimum amboðum, sum teir tá brúktu. Tað var metumikið arbeiði, sveittin úr hvarjum hári, og menn máttu seta sær stóran setning fyri at fáa eina hampuliga dagløn.

At fáa friska luft innar í námið var ókent tá. Einasta vit høvdu var, at í minsta lagi tvey nám skuldu vera samanbundin, soleiðis at eitt sindur av luftstreymi kundi koma innar á tann hátt, men nú eru onnur amboð til at taka. Um tað ber til við at sugva luft innar og luft út, skuldi eisini verið møguleiki at arbeiðt við nútímans amboðum inni í náminum.

Um møguleiki var at tikið kolasturin upp aftur við góðum amboðum, soleiðis at menn kundu arbeiðt undir togligum umstøðum, var tað ivaleyst nakað at hugsa um, sigur Dánjal av Rana at enda í samrøðu við Sosialin.

Toftirnar av barakkini har kolaarbeiðaranir búðu

Náttúruverndarfólk, sum hava vitjað:

Føroyska náttúran er væl varðveidd

Men ræðuligu ætlanirnar um at útbyggja vatnorkuna mugu steðgast. Hetta er størsti náttúruverndartrupulleikin í Føroyum, meta tey!

Náttúrudálingin í Føroyum er nógv minni enn í hinum Norðurlöndum. Somuleiðis eru náttúruvirkini nógv betur varðveidd í Føroyum.

Hetta er niðurstøðan, sum umboðini frá náttúruverndarfeløgnum í hinum Norðurlöndum eru komin til á Føroyaferð teirra.

Tó vistu tey á einum tíðindafundi mikudagin harðliga á ta náttúruoyðing, sum SEV hevur havt í kvittanum at fremja við Eiðisvatn og Fjallavatn.

Tey lögdu herðslu á, at hesar ætlanir áttu at skrinleggjast fyri allar ævir.

Grundin til, at umboð úr náttúruverndarfeløgnum í hinum Norðurlöndum eru í Føroyum í løtuni, er hon, at eitt slíkt felag, Føroya Náttúru- og umhvørvisverndarfelag, er stovnað í Føroyum fyrr í ár.

Í Føroyum er hildin annar av teimum tveimum árligu stjórnarfundunum. Men vitjanin er eisini gjord fyri at heiðra FNU, leggur eitt av umboðnum kvikliga afturat!

Stórt í mun til økið

— Hverja fatan hava tit av náttúru- og dálkingartrupulleikum í Føroyum?

— Ætlanin um at útbyggja vatnorkuna við Eiðisvatn og Fjallavatn eru ræðuligar. Tær fáa stórar avleiðingar, um tær verða framdar. Tær eru eisini ógvuliga umfevnandi í mun til økið. Ja, nógv størri enn tað, sum gjørt er í hinum Norðurlöndum. Hetta er avgjort tann størsti spurningurin, svarar eitt av umboðnum úr Noregi.

Og eitt umboð úr Svøríki leggur afturat:

— Ætlanin vil eisini forkoma einum tí størsta mýrulendinum í Føroy-

um. Hesi økini eru millum tey mest höttu í heiminum. Ti hevur Føroyar eisini skyldu at varðveita tey — hetta er ein alheimstrupulleiki.

Ruskrupulleikar

Á Føroyaferðini eru náttúruverndarfólkini sjálvandi vorðin varug við ruskrupulleikani í Føroyum.

Soleiðis halda tey, at tað er heilt forkastligt, at ein rusk-brennistøð og eitt vatnverk kunnu liggja við um líð í Havnardali.

Frá fleiri av umboðnum verður heitt á føroyingar um at fáa blett um hesi viðurkiftini alt fyri eitt.

— Men endamálið er jú ikki at skapa rusk, men afturimóti at broyta brúks-mentalitetin soleiðis, at vit ikki hava nakað rusk, leggur Tormóður Dahl afturat í hesum viðfangi.

Ikki nógv umhugsni

Men føroyingar eru ikki nógv umhugsni í so máta, visir eitt umboð úr Danmark á:

— Vit hava sæð, at frá einum stórra ferðamannaskipi er stórusk-plastikkposi út-blakaður. Hetta var hugstoytandi at siggja.

— Nú leggja tit rættuliga stóran dent á dálkingarspurningin í størri perspektivi — m.a. ta kemisku dálkingina — men hvussu er við tí meiri ásjónliga dálkingini í Føroyum?

— Vit hava sæð nógv rusk allastaðni. Tað sær ikki gott út, men tað munnu vera fá samfeløg, sum sleppa undan ruski, sigur eitt av teimum norsku umboðnum, og visir samstundis á, at tann ásjónliga dálkingin er minni enn í hinum Norðurlöndum — t.d. í Noregi.

Í Rueda hava skúlubørn rudda strendurnar í

Tann ásjónliga dálkingin er ikki størri í Føroyum enn í hinum Norðurlöndum. Tó slepst ikki undan at siga, at føroyingar eru rættuliga gáløysni í so máta, heldur eitt umboð. Myndin sýnir ein vinkassa av flamingo, sum liggur undir Erjafossi við Stórvatn á Sandoyinni.

15 ár, men eingin munur sæst. Tverrimóti likist Oslo-fjørðurin einum køsti.

Umfevnandi bildálking

Eitt umboð úr Danmark visir eisini á, at bildálkingin í Føroyum av álvara hevur gjørt vart við seg.

Hann heldur, at tað er óneyðuga nógvir bílar, og metir, at orsekin er hon, at myndugleikarnir fóru ov seint í holt við at útbyggja kollektivu ferðsluna.

— Harafurtur er tað heilt vanligt at siggja, at bílar standa og koyra í tóngongd. Hetta óskilið eigur at steðgast, leggur hann afturat.

Eisini visir eitt umboð á, at føroyingar eiga at umhugsa ein ferðafólkapolitikk:

— Tað er av stórum týðningi, at man finnur út av, hvussu nógv ferðafólk føroyingar vilja hava, og hvar hesi skulu

fara, og halda til, fyri at skaða náttúruna minst møguligt.

Trupulleikarnir lættir at loysa

Fleiri av umboðnum vísa á, at teir náttúruverndartrupulleikarnir, sum eru í Føroyum, eru lættir at loysa sum so.

— Vit hava merkt tað skiliga, at í Føroyum kann man yvirskoða samfelagið, sigur eitt svenskt umboð og leggur afturat:

— Vit hava skilt, at føroyingar liva tætt at náttúruni — hon er her allastaðni rundan um okkum. Hetta ger, at Føroyar er eitt land, har man kann byggja eitt samfelag, sum hevur javnvág millum menniskju og náttúru.

Eitt annað umboð leggur afturat:

— Um vit onnur høvdu Føroyar sum stóð, so var lætt at fara til verka hjá einum náttúruverndarfelagi.